

OPINIÓ

Pensió pública de jubilació, els seus errors

JAUME

QUIBUS

Actuari i economista

Nosaltres, els actuaris, no fem endevinalles. Tampoc resollem enigmes. Nosaltres, els actuaris, entenem els problemes del nostre sistema públic de pensions. Tenim una visió llarga per veure els seus errors. Per definició, un sistema és un conjunt de coses relacionades entre elles ordenadament que contribueixen a un determinat objecte. Del que els nostres ulls s'ensenyoreixen és dels errors del sistema.

Seguint el criteri de Karl Popper, pensador del segle passat per a qui el mètode del coneixement és el mètode de les conjeitures audaces i enginyoses i els intents rigorosos de rebatre-les, una proposició, una teoria temptativa té validesa només si pot ser falsada per l'experiència en el seu sentit més ampli. La validesa de certa proposició implica avançar sota les condicions en què la proposició pot ser desmentida per l'experiència, és a dir, aventurar un succés capaç de causar l'abandonament de tal proposició, com a mínim d'estrènyer el seu domini de validesa. Una proposició compatible amb tot no diu res. És a dir, partim d'algun problema, busquem una solució temptativa, que parcialment o totalment pot ser equivocada; en qualsevol cas, estarà subjecta a una eliminació d'errors, que pot consistir en una discussió crítica o en comprovacions experimentals. De la nostra pròpia activitat creativa neixen nous problemes. L'avaluació sempre és crítica i el seu objectiu és descobrir i eliminar errors. A manera d'exemple, els stress test realitzats a bancs i caixes d'estalvis són els escenaris econòmics en els quals l'entitat financera tindria problemes de solvència. Resumint, el procés d'aprenentatge és una eliminació d'errors, i el seu instrument, la crítica.

El més durador i perillós de tots els errors ha estat fins ara un error de dogmàtics, a saber, la invenció que l'Estat té per obligació solucionar, entre molts altres assumptes de la vida privada de cada ciutadà, el problema econòmic de la seva jubilació. La creença que el sistema públic de pensions és generós i resol el problema econòmic a la jubilació, és el camí que ens ha conduït a la dissonància cognitiva, teoria de Leon Festinger, psicòleg nord-americà, i pot resumir-se, per al nostre cas, dient que, davant d'una tensió entre les finances públiques i els drets socials, "alguna cosa

RAUL LÓPEZ

Totes les maneres de pensar que mesuren el valor de les coses sense l'aportació del treball i l'estalvi individual, són ingenuïtats i maneres superficials de pensar

ha de cedir", i el que segueix és allargar l'edat de jubilació.

Totes les maneres de pensar que mesuren el valor de les coses sense l'aportació del treball i l'estalvi individual són ingenuïtats i maneres superficials de pensar, als quals no deixarà de mirar amb cobdícia tot aquell inversor que compri deute públic emès pel nostre govern per, entre moltes partides de despesa social, finançar les pensions públiques. Ja fa uns anys que les pensions públiques a Alemanya no s'han incrementat. Els mecanismes d'ajustament del seu sistema públic de pensions són automàtics. No requereixen l'acció política. Estan protegits de la lluita partidista entre polítics. Alemanya finança el seu dèficit públic a un tipus d'interès del 3%. En canvi, Espanya ha de pagar una prima de risc que oscil·la entre 200 i 270 punts bàsics. Hi havia massa encant i sucre en el nostre sistema públic de pensions. Potser ens han seduït a creure que, amb independència del que s'ha treballat i estalviat indi-

vidualment, l'Estat ens pagaria una pensió "digna" a la jubilació. Aquesta creença és contradictòria amb la fe dels inversors en les raons de la ciència econòmica. Ara el que toca és allargar l'edat de la jubilació; l'objectiu: reduir la pensió pública de jubilació.

Prèviament, segons dades de l'Institut Nacional de Estadística, a Espanya la Seguretat Social pagava 380,13 euros de pensió mensual mitjana a 3.009.050 jubilats el mes de gener de 1993. L'any 2010, el mes de novembre, pagava 890,85 euros a 5.182.747 jubilats. Recentment, el govern va congelar les pensions per a l'any 2011. La pensió de jubilació mensual mitjana s'estava incrementant un 5,13% anual acumulatiu. A més, allargarà l'edat de jubilació. El seu objectiu: pagar menys de 890,85 euros. La qüestió és que, per a increments del 3,2% anual acumulatiu del nombre de jubilats, l'Estat resol el problema econòmic a la jubilació dels seus ciutadans si, i només si, paga menys de 890,85 euros al mes. Quant menys? No se sap. Les futures comprovacions experimentals determinaran quant més vol l'Estat reduir la pensió de jubilació.

Ara, en aquest moment, un altre greu error del nostre sistema públic de pensions ha estat no veure el treball com un guany. Ens han persuadit que l'Estat soluciona el nostre problema econòmic a la jubilació; la seva conseqüència: l'escàs estalvi individual per a la jubilació i una pensió pública de jubilació decreixent que serà solució per als més necessitats.